

Валерій Кравчук,
кандидат юридичних наук,
докторант Національної академії
прокуратури України

УДК 340.12:342.5

Зловживання правом громадського контролю за діяльністю органів публічної влади: теоретико-правовий аналіз

У будь-якій правовій та демократичній державі публічна влада повинна підпорядковуватися виключно праву, а однією з ключових умов, або навіть основною, у досягненні цього є контроль з боку народу країни. В Україні право громадського контролю є природним громадянським правом і свободою. Воно базується на положеннях Конституції України та закріплено у низці спеціальних Законів України: «Про звернення громадян»; «Про інформацію»; «Про доступ до публічної інформації»; «Про громадські об'єднання»; «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави» та інших. Суб'єктами реалізації права громадського контролю є громадяни, так і об'єднання громадян, інститути громадянського суспільства та їх представники.

З розвитком демократичного управління в Україні зростає потреба в посиленні ефективності громадсь-

кого контролю діяльності публічної влади. Разом з тим, за умов відсутності належного методологічного та нормативно-правового підґрунтя функціонування громадського контролю, практична реалізація цієї складової сучасного публічного адміністрування у нашій державі має деякі прогалини та зазнає низки дефектів (зокрема, зловживання правом громадського контролю: удаваність або фіктивність громадського контролю тощо).

Підтвердженням того, що механізми та форми здійснення громадського контролю повинні бути чітко визначені є приклади використання його для впливу окремих груп громадян на прийняття рішень органами державної влади, судьями, правоохоронними органами тощо. Основна проблема полягає у тому, що немає чітко визначеної межі, за допомогою якої можна розрізнити дійсно правомірну реалізацію права громадського контролю від незакон-

ного впливу, який маскується під його виглядом.

Зазначена проблема не має належного наукового опрацювання, у юридичній літературі майже відсутні наукові дослідження, присвячені питанням зловживання правом громадського контролю за діяльністю публічної влади. Науковці навіть у постановочній формі не зачіпають висвітлення цієї проблематики, однак у деяких розробках все ж відображаються окремі аспекти неефективності та неправомірності здійснення громадського контролю. У цьому сенсі слід виділити наукові праці таких вчених, як: А. Лапшина, Г. Пришляк, О. Савченко, О. Селіванова, А. Фолес та інших.

Метою цієї наукової статті є дослідження особливостей, форм та специфіки зловживання правом громадського контролю за діяльністю органів публічної влади, обґрунтування ключових ознак, які уможливають виявлення зазначених аномалій у реалізації права громадського контролю, а також аналіз способів їх попередження та протидії таким.

Значна складність у ідентифікації зловживання правом громадського контролю, на нашу думку, полягає у тому, що перелік таких зловживань повинен бути визначений у чинному законодавстві України. Це пов'язано насамперед з тим, що згідно з положенням ст. 19 Конституції України, правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Відповідно, громадяни України та суб'єкти громадянського суспільства, його представники, мають право робити усе, що не заборонено законодавством. Виходячи з цього, за відсутності чітких законодавчих заборон не може наступати жодна юридична відпові-

дальність за певні діяння, у тому числі за зловживання правом громадського контролю.

До того ж, сам термін «зловживання» має доволі специфічний зміст, його не можна на пряму отожднювати з поняттям «правопорушення». Категорія зловживання правом (шикана) не є досягненням сучасної правової думки, вона має тривалу історію свого виникнення. Уперше ця категорія з'явилася ще в римському праві, заборона шикани в Давньому Римі мала характер загального принципу, котрий поширював свою дію на всі сфери суспільних відносин [1, с. 145].

У буквальному розумінні термін «зловживання правом» означає використання права зі злим наміром у тих випадках, коли уповноважений суб'єкт володіє суб'єктивним правом, діє в його межах, але наносить яку-небудь шкоду правам інших або суспільству в цілому. У класичному юридичному трактуванні «зловживання правом» – особливий вид юридично значущої поведінки, яка полягає у соціально шкідливих учинках суб'єкта права, у використанні недозволених конкретних форм у межах дозволеного законом загального типу поведінки, що суперечить цільовому призначенню права [2].

Слід зазначити, що сама теорія зловживання правом у юридичній науці є достатньо добре розробленою, їй присвячені наукові праці таких вчених, як: Д. Бакаєв [3], О. Мілетич [4], Т. Полянський [5], В. Резнікова [6], О. Рогач [7], А. Сидоренко [8], М. Хміль [1], Р. Шишка [9] та інших. Разом з тим, специфіка зловживання правом громадського контролю за діяльністю органів публічної влади є новою і малодослідженою.

Головною причиною цього є те, що довгий час зловживання правом вважалося проблемою здебільшого приватних правовідносин, однак простір його розповсюдження постійно розширюється. На сьогодні вказана проблема набуває такого ж масштабу для публічних правовідносин, зокре-

ма у сфері реалізації права громадського контролю діяльності органів публічної влади. Тож зловживання громадянами своїми правами, залежно від статусу громадян та від характеру відносин, може бути двох видів: 1) зловживання громадянами (народом) як «носіями влади» (у стосунках із державою, її органами); 2) як звичайних громадян (у приватних відносинах) [5, с. 196].

Таким чином, досліджувана тематика має міждисциплінарне значення і притаманне майже усім сферам правозастосовної діяльності. Тому, проблема різносторонньо опрацьовується не лише в межах галузевих, а й загальноюридичних досліджень. У теорії права зловживання правом визначається по-різному, однак усі науковці досягають згоди стосовно суттєвої шкідливості цього явища для суспільних правовідносин.

Наприклад, М. Цвік та О. Петришин визначають зловживання правом як соціально шкідливу поведінку, вчинену суб'єктом права формально в рамках правових приписів [10, с. 354].

А. Безимян зловживання правом розглядає як один з видів юридичної поведінки, якій характерні такі ознаки, як: 1) використання права всупереч його соціальному призначенню або заподіяння цим збитку суспільним або особистим інтересам; 2) відсутність порушення конкретних юридичних заборон або обов'язків; 3) встановлення факту зловживання компетентним органом застосування права; 4) настання юридичних наслідків [11, с. 638].

На нашу думку, більш конкретизовано теоретичні положення поняття зловживання суб'єктивним правом сформульовані О. Скакун, яка зарховує це явище до переліку деструктивних фікцій, що носять негативний характер для правозастосовної практики, оскільки таке здійснення права ненормальне (марне, незвичайне, шкідливе, аморальне) і виражається в недозволених конкретних діях, що заподіюють шкоду іншій особі чи

загрожують її праву. Характерними ознаками зловживання правом, є:

1) наявність в особи суб'єктивного права;

2) діяльність особи, що спрямована на реалізацію цього права;

3) використання цього права всупереч його соціальному призначенню і заподіяння цим використанням шкоди суспільним чи особистим інтересам;

4) застосування таких форм його реалізації, що виходять за встановлені законом межі;

5) відсутність порушення конкретних юридичних заборон (їх додержання) або невиконання обов'язків (їх виконання), тобто невиразність протиправності поведінки як юридичної ознаки правопорушення;

6) юридичні наслідки не традиційні: відсутня юридична відповідальність, що характерна для правопорушення – юридична відповідальність настає тільки у разі встановлення факту зловживання суб'єктивним правом, а це можливо, коли зловживання правом заподіює істотну шкоду інтересам, що охороняються законом [12, с. 409, 452].

Н. Крестовська та Л. Матвеева зазначають, що зловживання правом за своєю суттю є правомірною, але соціально шкідливою поведінкою. Однак найважливіший акцент робиться на тому, що суб'єктивне право є мірою поведінки та має свої межі, а зловживання правом якраз і пов'язано з виходом суб'єкта права у своїй поведінці за ці межі. Досить часто зловживання правом може перерости у правопорушення, якщо суб'єкт, що зловживає своїм суб'єктивним правом, повноваженнями, статусом, заподіє істотну шкоду інтересам, що охороняються правом [13, с. 317, 325-327].

Загалом, у науковій літературі представлені три різних підходи до розуміння терміну «зловживання правом», а саме, його розуміють як:

1) реалізацію суб'єктивних прав з порушенням встановлених законом меж;

2) форму здійснення права всупереч його призначенню, меті, соціальній функції чи інтересам інших суб'єктів, за допомогою якої спричиняється шкода іншим учасниками суспільних відносин;

3) особливий тип правопорушення [6, с. 26-27].

Частина науковців переконана, що принципово неможливо виділити такий тип поведінки, який при формальній відповідності нормам суб'єктивного права є недопустимим. На їхню думку, діяння не може бути одночасно законним та незаконним, а отже право закінчується там, де починається зловживання правом. Тож, якщо особа у своїй поведінці вийшла за межі наданого їй суб'єктивного права, то її не можна вважати особою, що здійснила своє право. У такому випадку вона не зловживає своїм правом, а діє протиправно [6, с. 26-27]. Таким чином, заперечується існування самого терміну «зловживання правом», з огляду на те, що він спростовує саму природу змісту права, оскільки ігнорування у використанні права його соціального призначення – це відступ від закону з усіма наслідками, тобто вчинення правопорушення.

На нашу думку, найбільш слушним у визначенні змісту зловживання правом у правовідносинах, пов'язаних із здійсненням громадського контролю є підхід, що характеризує його як реалізацію права у недозволених чинним законодавством формах та усупереч його призначенню, меті, функції чи інтересам інших суб'єктів та у цілому всього суспільства, в ході якої спричиняється шкода учасникам суспільних відносин.

Склад та характеристика зловживання правом громадського контролю має загальні ознаки та юридичну природу, однак з певною специфікою, що накладають на нього правовідносини у відповідній сфері. Та варто звернути увагу, що зловживання правом має загальні закономірності виникнення та розвитку у різних суспільних правовідносинах, у тому

числі щодо реалізації права громадського контролю. Зокрема:

– зловживання правом як негативний соціальний феномен виникає одночасно із правом та функціонує у межах конкретного суспільства;

– зловживання правом еволюціонує та видозмінюється разом із суспільними трансформаціями. Так, з активізацією використання права громадського контролю паралельно виникає і посилюється зловживання цим правом;

– якісна характеристика зловживання правом значною мірою зумовлена ментальними особливостями в певних координатах часу і простору. Множина форм і видів зловживання правом є категорією мінливою, залежною від стану розвитку суспільства;

– прояви зловживання правом мають конкретно-історичний зміст і динамічний характер. З ускладненням економічної та соціальної структури суспільства ускладнюються відповідні форми та види зловживання правом;

– подолати зловживання правом остаточно неможливо. Проте, необхідно виробляти механізми протидії, запобігання та мінімізації цього явища на нормативному, правовому та культурному, та суспільному рівнях [4, с. 14].

На підставі аналізу законодавчих положень та практики реалізації права громадського контролю за діяльністю органів публічної влади, пропонуємо виокремити дві найбільш виражені форми зловживання цим правом, які характеризуються системою пов'язаних між собою дій, зокрема такі, як:

– удаваність громадського контролю – має місце тоді, коли суб'єктом права громадського контролю вчиняються дії, що характерні для реалізації цього права (наприклад, у формі мирних зібрань та мирних демонстрацій, іншої діяльності), проте їх істинною метою є прихований вплив, навіть тиск на об'єкт контролю з ціллю схилення його до

прийняття бажаного рішення чи вчинення інших потрібних дій. Таке зловживання правом громадського контролю може відбуватися «на замовлення», коли зацікавленим особам потрібно досягти певного результату або діям, рішенням органів публічної влади воліють надати широкого суспільного резонансу та створити навколо таких подій враження суспільного обурення;

– фіктивність громадського контролю – відбувається у тих випадках, коли контроль здійснюється суто формально, без мети досягти потрібних результатів та ефективних наслідків цієї діяльності. Інколи самі суб'єкти права громадського контролю, такі як представники інститутів громадянського суспільства, які обрані до громадських рад органів виконавчої влади, зацікавлені у формальному, швидкому і «безпроблемному» контролі, щоб не витратити зайвого часу, здобути лояльне ставлення керівництва цього органу публічної влади тощо. Такий контроль проводиться лише для звітності. Ця форма зловживань правом громадського контролю характерна для державах з молодою демократією. Разом з тим, як правило, ініціатори контролю та підконтрольні (органи публічної влади), знаходяться на рівні полярних, іноді антагоністичних розбіжностей. Насамперед, контрольовані зацікавлені в формальному (імітованому) контролі, відтак створюють різні перешкоди і тремби на шляху інституційних форм громадського контролю [14, с. 207].

Виходячи з теоретичних напрацювань щодо загальної класифікації видів зловживання правом за різними ознаками, слід узагальнено виокремити основні різновиди зловживання правом, що характерні у сфері громадського контролю за діяльністю органів публічної влади, зокрема:

– за характером умислу суб'єкта зловживання правом громадського контролю: зловживання правом із наміром завдати шкоду; зловживання правом без прямого наміру завдати

шкоду, але з метою досягнення певної, визначеної суб'єктом мети;

– за характером кваліфікаційного змісту діяння (з погляду формального закону): формально правомірні діяння; протиправні (формально неправомірні) діяння (злочини, проступки);

– за межами поширення негативних наслідків, зловживання правом громадського контролю: на рівні індивідів; в межах певної соціальної групи; в межах всього суспільства;

– за територіально-адміністративним рівнем: на місцевому рівні; на регіональному рівні; на загальнодержавному рівні;

– за складністю діянь: односкладні, багатоскладні (характеризуються сукупністю ланцюгових діянь) [4, с. 8-9];

– за суб'єктом здійснення зловживання правом громадського контролю: громадянином; групою громадян; інститутом громадянського суспільства та його представниками тощо.

Передбачити виключно усі форми, види та випадки ймовірного зловживання правом громадського контролю, так як і будь-яким іншим правом, практично неможливо. При зловживанні правом поведінка суб'єкта права полягає у створенні ситуації, яка має лише видимість законної, тому зловживання правом може мати різноманітні прояви. Існуванню цього явища сприяє відсутність належного нормативно-правового забезпечення реалізації права громадського контролю. Зловживання цим правом стає поширеною практикою, оскільки складно чітко визначити адекватність, об'єктивність і законність процедур громадського контролю. У зв'язку з чим відсутні гарантії, що не виникнуть у тому чи іншому випадку зловживання і фальсифікації з боку суб'єктів громадського контролю, конфлікт інтересів, протидія законній діяльності органів публічної влади, розповсюдження інформації з обмеженим доступом тощо.

Однією з особливостей зловживання правом громадського контролю, на нашу думку, є те, що воно часто може супроводжуватися вчиненням правопорушень, які тягнуть адміністративну, кримінальну чи іншу юридичну відповідальність. Останнім часом такі зловживання правом громадського контролю поширюються, наприклад, у сфері судової влади та набувають небезпечного характеру, оскільки учасників протизаконних акцій не притягують до будь-якої юридичної відповідальності, тому практика їх проведення стає регулярною. Наприклад, під виглядом реалізації права громадського контролю 1 липня 2016 року активісти добровільних батальйонів заблокували приміщення суду, перешкодивши супроводженню підозрюваного, якому було обрано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, до СІЗО. Вони також перекрили вулицю Хрещатик у м. Києві, встановили намет та заявили про вимоги щодо зміни для підозрюваного запобіжного заходу, не пов'язаного з взяттям під варту [15]. У даному випадку група осіб, які були зацікавлені в іншому рішенні суду, під виглядом громадського контролю, здійснювали неправомірний вплив на суд та суддів. Поряд із зловживанням правом громадського контролю, у їх діях містилися і ознаки правопорушень, передбачених: 1) КУпАП: ст. 185-3 «Прояв неповаги до суду»; ст. 185 «Злісна непокора законному розпорядженню або вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку, військовослужбовця»; ст. 185-7 «Публічні заклики до невиконання вимог поліцейського»; 2) КК України: ст. 376 «Втручання в будь-якій формі в діяльність судді з метою перешкодити виконанню ним службових обов'язків»; ст. 382 «Умисне перешкоджання у виконанні ухвали суду, яка підлягає негайному виконанню після її оголошення». Однак до юридичної відповідальності жодна винна особа не була притягнута, що

стимулює подальше проведення подібних акцій.

На нашу думку, найбільш дієвий важіль громадського контролю закладений у виборчому праві. Реалізація громадянами свого виборчого права включає не лише виконання установчої та організаційної функції народовладдя щодо формування органів представницької демократії, а й контрольної функції, що передбачає оцінку ефективності діяльності представників влади попереднього скликання кожним виборцем та на цій основі вирішення чи обирати їх на новий строк повноважень. Однак у нашій державі набула поширення практика зловживання цим правом зі сторони громадян, зокрема, йдеться про факти купівлі-продажу голосів виборців. Виборець, який зловживає активним виборчим правом, голосуючи за «оплаченого» кандидата, реально не здійснює функції громадського контролю, при цьому завдає непрямої шкоди усьому суспільству, використовуючи своє суб'єктивне право всупереч з його призначенням. Масовість подібних зловживань активним виборчим правом має загрозливий характер для суспільства та держави.

Також громадяни можуть зловживати правом громадського контролю, що реалізується у формі звернень. Наприклад, для чинення тиску на посадову особу органу публічної влади, зацікавлений громадянин, зловживаючи цим правом, може організувати подання серії скарг до компетентних органів з їх розгляду [16, с. 92]. У такому випадку громадянин усвідомлює безперспективність та безпідставність поданих скарг, проте переслідує мету створення незручностей та клопотів визначеній посадовій особі.

Слід зазначити, що запобігання і припинення зловживання правом входить до компетенції всіх державних органів, у тому числі правоохоронних. Залежно від обставин конкретних правовідносин, реагування на зловживання правом може бути різ-

ним: визнання його наслідків недійсними; заборона дій; припинення здійснення суб'єктивного права без його позбавлення тощо [12, с. 453]. Також важливою особливістю заходів юридичної превенції у цій сфері є протидія не самій поведінці, а конкретним виявам юридичної поведінки, що завдають шкоди особі, суспільству, державі.

У багатьох випадках зловживання правом, у тому числі правом громадського контролю, можливе з причин існування певної правової невизначеності форм та механізмів його реалізації. У правозастосовній практиці часто виникає проблема інтерпретації неправомірного впливу на органи публічної влади під виглядом громадського контролю. Це уможливлено, оскільки протиправність поведінки при зловживанні правом здебільшого чітко не виражена. У зв'язку з цим працівники правоохоронних органів не можуть правильно кваліфікувати дії громадян та вживати рішучих правоохоронних та правозахисних заходів.

Слушно у цьому сенсі зазначає А. Фолес, що проблеми функціонування та удосконалення державних механізмів, в контексті реалізації в них контролю, зводяться до розв'язання ряду питань, основним з яких є адекватне розмежування сфер дії держави та громадянського суспільства за допомогою правових норм. На думку вказаного науковця, у сфері громадянського суспільства необхідне чітке відокремлення приватної

та громадської сфер. Як показує досвід України, значна частина зловживань у сфері контролю є наслідком недостатнього та нечіткого їх розмежування [17, с. 12].

Підсумовуючи, слід зазначити, що на сьогодні феномен «зловживання правом» активно поширився вже на сферу суспільних відносин, пов'язаних із здійсненням громадського контролю за діяльністю органів публічної влади.

Зловживання правом громадського контролю – це вид правової поведінки громадянина, групи громадян або інституту громадянського суспільства, його представників, що є суб'єктами права громадянського контролю, яка суперечить призначенню цього права, характеризується шкідливістю для суспільних відносин та завдає шкоди іншим громадянам, суспільству, державі. На нашу думку, потрібно розмежовувати дві основні форми зловживання правом громадського контролю: удаваність громадського контролю та фіктивність громадського контролю.

У свою чергу, широке наукове дослідження явища «зловживання правом» у сфері реалізації права громадського контролю, на нашу думку, надасть можливість всесторонньо та об'єктивно проаналізувати передумови і причини неправомірних проявів громадської активності, неправомірного впливу, тиску при ухваленні рішень органами публічної влади або здійсненні ними своїх службових повноважень.

Список використаних джерел

1. Хміль М. М. Принцип неприпустимості зловживання правом / М. М. Хміль // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2003. – Вип. 24. – С. 144-150.
2. *Wikipedia*, the free encyclopedia: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://en.wikipedia.org>.
3. Бакаєв Д. С. Концепція зловживання правом у правовій доктрині: порівняльно-правовий аспект / Д. С. Бакаєв // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 1. – С. 33-36.

4. *Мілетич О. О.* Зловживання правом: теоретико-прикладний аспект: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Мілетич Ольга Олегівна; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2015. – 18 с.
5. *Полянський Т. Т.* Феномен зловживання правом (загальнотеоретичне дослідження) / Т. Т. Полянський // Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України / Редкол.: П. М. Рабінович (голов. ред.) та ін. – Серія І. Дослідження та реферати. – Вип. 25. – Львів: Галицький друкар, 2012. – 456 с.
6. *Резнікова В. В.* Зловживання правом: поняття та ознаки / В. В. Резнікова // Університетські наукові записки. – 2013. – № 1 (45). – С. 23-35.
7. *Рогач О. Я.* Зловживання правом: теоретико-правове дослідження: [монографія] / Рогач Олександр Янович. – Ужгород: Ліра, 2011. – 366 с.
8. *Сидоренко А. С.* Зловживання правом суб'єктами трудових правовідносин: теоретико-практичне дослідження: [монографія] / А. С. Сидоренко; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Х.: Право, 2014. – 197 с.
9. *Шишка Р. Б.* Проблема зловживання правом в сучасному цивільному праві / Р. Б. Шишка // Приватне право і підприємництво. – 2014. – Вип. 13. – С. 24-27.
10. *Загальна теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів] / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.; За ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина. – Х.: Право, 2011. – 584 с.*
11. *Безмян А.* Теорія держави і права: Курс лекцій / А. Безмян. – Суми, 2005. – 689 с.
12. *Скакун О. Ф.* Теорія держави і права: підручник / О. Ф. Скакун. – К.: Алерта; ЦУЛ, 2010. – 520 с.
13. *Крестовська Н. М.* Теорія держави і права: Елементарний курс. Видання друге / Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвеева. – Х.: ТОВ«Одіссей», 2008. – 432 с.
14. *Селиванова Е. С.* К вопросу о различии в понятиях «народный», «общественный», «гражданский» контроль в научном и прикладном дискурсах / Е. С. Селиванова // Вестник Томского государственного университета. – Выпуск 5 (121). – 2013. – С. 203-208.
15. *Справа «Баті».* Активісти заблокували рух Хрещатиком і встановлюють намет 02.07.2016 // ТСН. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tsn.ua/politika/sprava-bati-aktivisti-zablokuvali-ruh-hreschatikom-i-vstanovlyuyut-namet-685214.html>
16. *Савченко О. В.* Теоретико-правові засади громадського контролю за діяльністю органів державної влади: дис. ... наук. ступ. канд. юрид. наук спец. 12.00.01 / О. В. Савченко. – Дніпропетровськ, 2016. – 283 с.
17. *Фолес А. М.* Контроль в сучасній українській державі: досвід теорії і практики: автореферат дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02 / А. М. Фолес. – К., 2015. – 20 с.

Кравчук В. М. Зловживання правом громадського контролю за діяльністю органів публічної влади

Стаття присвячена дослідженню специфіки зловживання правом громадського контролю за діяльністю органів публічної влади. Розглядаються особливості ідентифікації зловживань правом у цій сфері, а також запропоновані способи попередження та протидії таким. Запропоноване авторське визначення поняття зловживання правом громадського контролю.

Ключові слова: : громадський контроль; зловживання правом; фіктивність; удаваність; протиправність.

Кравчук В. Н. Злоупотребление правом гражданского контроля над деятельностью органов публичной власти

Статья посвящена исследованию специфики злоупотребления правом гражданского контроля над деятельностью органов публичной власти. Рассматриваются особенности идентификации злоупотреблений правом в этой сфере, а также предложены способы предупреждения и противодействия таким. Предложено авторское определение понятия злоупотребление правом гражданского контроля.

Ключевые слова: гражданский контроль; злоупотребление правом; фиктивность; притворство; противоправность.

Kravchuk V. Abuse of the right of public control over the activities of public authorities

The article investigates the specifics of the abuse of the right of public control over the activities of public authorities. The features of the identification of abuse of the right in this area, as well as a method of preventing and combating such are considered. The article contains the author's definition of abuse of the right of public control.

Key words: social control; abuse of rights; fictitious; affectation; wrongfulness.